

1709 (2022-2023) – Nr. 1
ingediend op 22 mei 2023 (2022-2023)

Verslag van de gedachtewisseling

namens de Commissie Vlaams Energie- en Klimaatplan
uitgebracht door Staf Aerts

over hernieuwbare energie en energiedelen

Samenstelling van de Commissie Vlaams Energie- en Klimaatplan:

Voorzitter: Andries Gryffroy.

Vaste leden:

Allessia Claes, Arnout Coel, Andries Gryffroy, Rita Moors, Philippe Muyters;
Leo Pieters, Sam Van Rooy, Wim Verheyden;
Robrecht Bothuyne, Peter Van Rompuy;
Steven Coenegrachts, Willem-Frederik Schiltz;
Staf Aerts, Chris Steenwegen;
Bruno Tobback.

Plaatsvervangers:

Inez De Coninck, Annick De Ridder, Sofie Joosen, Freya Perdaens, Kris Van Dijck;
Adeline Blancquaert, Bart Claes, Carmen Ryheul;
Stijn De Roo, Koen Van den Heuvel;
Tom Ongena, Mercedes Van Volcem;
Björn Rzoska, Mieke Schauvliege;
Els Robeyns.

Toegevoegde leden:

Jos D'Haese.

INHOUD

I.	Toelichting	4
1.	Verslag van de hoorzittingen door de verslaggever	4
1.1.	Hernieuwbare energie	4
1.2.	Energiedelen	6
2.	Toelichting door minister Zuhal Demir	10
2.1.	Hernieuwbare energie	10
2.2.	Energiedelen	13
2.3.	Besluit	14
II.	Bespreking	15
1.	Tussenkomen van de leden	15
1.1.	Staf Aerts	15
1.2.	Bruno Tobback	15
1.3.	Willem-Frederik Schiltz	16
1.4.	Chris Steenwegen	16
1.5.	Andries Gryffroy	17
2.	Antwoorden van minister Zuhal Demir	17
	Gebruikte afkortingen	19
	Bijlage: zie de dossierpagina van dit document op www.vlaamsparlement.be	

Het Vlaams Energie- en Klimaatplan 2021-2030 vormt de basis voor het Vlaamse energie- en klimaatbeleid. In maart 2022 richtte het Vlaams Parlement een Commissie Vlaams Energie- en Klimaatplan op, die zich buigt over de door de Vlaamse Regering goedgekeurde visienota's over het energie- en klimaatbeleid en over de opvolging van het VEKP.

Op 2 en 16 december 2022 hield de commissie hoorzittingen over energiedelen (*Parl.St.* VI.Parl. 2022-23, nr. 1558/1). Op 23 en 27 januari 2023 waren er hoorzittingen over hernieuwbare energie (*Parl.St.* VI.Parl. 2022-23, nr. 1584/1). Op 28 april 2023 hield de commissie een gedachtewisseling over die onderwerpen met Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme.

De presentatie van de minister is te vinden op de [dossierpagina](#) van dit document op www.vlaamsparlement.be.

(Deze vergadering werden als hybride vergadering georganiseerd.)

I. Toelichting

1. Verslag van de hoorzittingen door de verslaggever

Staf Aerts vat de uiteenzettingen van de verschillende gastsprekers tijdens de hoorzittingen over energiedelen en hernieuwbare energie samen.

1.1. Hernieuwbare energie

1.1.1. Joannes Laveyne (UGent)

Joannes Laveyne stelde vast dat de prijzen voor hernieuwbare energie voortdurend dalen, omdat hernieuwbare energie een verbruiksproduct geworden is, en er ook belangrijke leereffecten optreden. Hij gaf ook aan dat de doelstellingen rond hernieuwbare energie in het VEKP voor hem nog niet volstaan. Door de opkomst van hernieuwbare energie evolueert men naar een volledig nieuw energiemodel, met prosumenten, en niet langer enkel met een centrale infrastructuur. Een belangrijke opmerking daarbij is dat hernieuwbare energie de enige eigen bron van energie is waar Vlaanderen over beschikt.

De spreker merkte op dat de nood aan zeldzame grondstoffen voor de productie van zonnepanelen en windturbines genuanceerd dient te worden. De kritische materialen waarover gesproken wordt, vormen slechts een klein deel van de benodigde grondstoffen. Ook de circulaire economie biedt oplossingen, omdat verschillende van die grondstoffen hergebruikt kunnen worden. Er zijn wel nog uitdagingen rond koperwinning, en de mijnbouw loopt ook vertraging op. Er zouden in elk geval voldoende grondstoffen beschikbaar zijn, maar het is niet altijd evident om die duurzaam te ontginnen.

Nog volgens Joannes Laveyne zal het gemiddeld elektriciteitsverbruik stijgen, tot zowat 9000 kilowattuur per jaar, vooral door de opkomst van de elektrische wagen en de warmtepomp. Die toenemende elektrificatie kan niet zonder bijkomende infrastructuur, en daarom deed hij een aantal concrete voorstellen. Zo is er nood aan een masterplan voor infrastructuur vanuit de overheid, om te zorgen dat het elektriciteitsnet klaar is voor die elektrificatie. Hij pleit ook voor balanceringstechnieken, om de pieken uit te vlakken. Hij kijkt daarvoor naar een sturing van warmtepompen en elektrische wagens, waarvoor dan weer slimme laadpalen nodig zijn. De spreker zag ook een belangrijke rol weggelegd voor de energiegemeenschappen en de energiecoöperatieven.

1.1.2. Dirk Fransaer (VITO)

Dirk Fransaer keek specifiek naar de CO₂-uitstoot, en stelde vast dat die uitstoot opnieuw op het niveau van voor corona zit. De daling van uitstoot van gebouwen sinds 2005 zou vooral het gevolg zijn van de omschakeling van stookolie naar gas. Het effect van betere woningisolatie noemt hij vooralsnog marginaal. De laatste acht jaar is de CO₂-uitstoot van gebouwen eerder stabiel gebleven.

Daarna besprak de spreker de drie doelen van Europa: energie-efficiëntie, meer hernieuwbare energie en minder uitstoot van CO₂. Voor die drie targets bestaat slechts één certificatie voor woningen, namelijk het energieprestatiecertificaat. Hij stelt voor om dat uit elkaar te trekken, en te zorgen dat er labels zijn in overeenstemming met die drie Europese doelen.

Dirk Fransaer stelde ook vast dat Vlaanderen en België de hoogste prijsverhoudingen hebben tussen elektriciteit en gas. In Nederland is die verhouding veel beter, waardoor warmtepompen daar veel meer ingang vinden.

Wat windenergie betreft, is het grootste potentieel volgens de spreker onshore te vinden; het gaat over 20 gigawatt tot 2050. Onshorewindenergie heeft de laagste kost, maar wordt vandaag nog te stiefmoederlijk behandeld, vindt Dirk Fransaer. Offshore is er 4 gigawatt mogelijk tegen 2040 aan de Belgische kust; internationaal is er nog capaciteit voor 450 megawatt in de Noordzee. Die energie moet dan wel op veertig plaatsen aan land komen, wat benadrukt dat er nog heel wat uitdagingen zijn rond infrastructuur.

Voor PV-panelen zag hij nog een extra potentieel van 84 gigawatt tegen 2050, of ongeveer 50 gigawatt voor Vlaanderen. De ene helft kan worden voorzien door de industrie, de andere helft door woningen. Rond het thema 'carbon capture' gaf hij nog aan dat de Antwerpse haven 2 miljoen ton aan zuivere CO₂ zou kunnen inzetten.

Samengevat stelde Dirk Fransaer voor om veel meer in te zetten op onshorewind, en hij pleitte voor de productie van groene methaan en het gebruik van warmte uit methanisatie. Het is immers mogelijk om woningen groen te maken via groene methaan, ook zonder zonnepanelen. Hij is voor warmtepompen, maar dan vooral geothermische pompen. Al vormt daar de huidige prijsverhouding nog een probleem. Geothermie biedt ook mogelijkheden, maar niet voor heel Vlaanderen.

1.1.3. Dirk Van Evercooren (ODE)

Dirk Van Evercooren noemde het potentieel van hernieuwbare energie bijzonder groot. De energiemix zou in 2050 voor minimaal 80 tot 90 procent uit hernieuwbare energie moeten bestaan, want alle andere technieken leiden tot een veel hogere maatschappelijke kost. De ambities voor wind- en zonne-energie in Vlaanderen moeten omhoog, vindt hij. Het aantrekken van voldoende geschoold personeel is voor hem wel een knelpunt.

Ook deze spreker verwees naar de prijsverhouding tussen elektriciteit en fossiele brandstoffen. Hij pleit dan ook voor minder subsidies aan de fossiele industrie, en de prijsverhouding van elektriciteit tegenover gas moet anders.

ODE stelde zelf ook een warmteplan op, 'Warmtewende 2050'. Want rond warmte valt nog veel winst te boeken. Dirk Van Evercooren vindt dat er nood is aan een voorspelbaar beleid, met een langetermijnvisie die ook gerespecteerd wordt, een betrouwbaar en stabiel kader, en een dialoog met de markt en de sector – niet per se om het beleid te sturen maar vooral om mee de effectiviteit te bewaken en te verzekeren.

1.1.4. *Laurens De Brucker (KU Leuven)*

Laurens De Brucker keek vooral naar het vergunningenbeleid voor hernieuwbare energie. Hij gaf aan dat de gemiddelde procedure voor de aanvraag van een windturbine oploopt tot 22 maanden, en soms zelfs drie jaar duurt. Op Vlaams niveau kan er verder werk gemaakt worden van bestemmingsneutraliteit, een aanpassing van het Omgevingsvergunningendecreet en van de omzendbrief over het afwegingskader en de randvoorwaarden voor het bouwen van windturbines. Hij pleitte ook voor een versnelling van de procedures voor de Raad van Vergunningsbetwistingen. Hij had het ook over de Europese verordening die aanstuurt op een versnelling van de vergunningsprocedures in het kader van RePowerEU. Hij gaf daarbij aan dat de Vlaamse vergunningen vandaag in strijd zijn met de nieuwe Europese verordeningen. Hij meent dat er een nieuw Vlaams decretaal initiatief nodig is, zodat er minder beperkingen gelden voor windturbines en zonnepanelen.

Laurens De Brucker verwees tot slot naar de nieuwe Europese richtlijn die pleit voor de afbakening van 'go-to'-gebieden, zodat die gebieden in elk geval in aanmerking komen voor hernieuwbare energie. Zo moet er slechts een eenmalig plan-MER worden opgemaakt.

1.1.5. *Marleen Hoebus en Marijke Anthuenis (Janssen Pharmaceutica)*

De sprekers gaven weer wat wereldwijd de klimaatdoelstellingen van Johnson & Johnson zijn: 100 procent hernieuwbare energie, alle activiteiten CO₂-neutraal maken, en 20 procent van de CO₂-uitstoot reduceren in de globale waardeketen waar men mee verantwoordelijk voor is.

Vervolgens gaven ze een toelichting bij de geothermie-installatie in Beerse en het warmtenet dat daarop aansluit. Daaruit heeft men geconcludeerd dat innoveren ook leren is, en dat er gaandeweg een aantal problemen zijn opgedoken. Ook de kostprijs bleek een stuk hoger dan voorzien, tot ongeveer 50 miljoen euro. Toch is men nog altijd tevreden met het geothermieproject.

Wat was de belangrijkste aanbeveling van Johnson & Johnson? Zonder de strategische steunmaatregelen was het project niet gelukt. Ook de waarborgregeling bleek noodzakelijk om dit project mogelijk te maken. De sprekers gaven ook aan dat het vergunningsbeleid en het subsidiekader bij dergelijke complexe projecten voldoende flexibel moeten zijn, zodat men kan anticiperen op vertragingen die door de complexiteit kunnen optreden.

1.2. Energiedelen

Staf Aerts gaat vervolgens in op het thema energiedelen, en hij vat ook hiervoor de tussenkomsten van eerdere sprekers samen. Rond energiedelen is al heel wat decretaal werk verricht, maar het energiedelen op zich blijkt moeilijk van de grond te komen.

1.2.1. *Cedric Depuydt en Maarten Tavernier (VVSG) en Frederik Hindryckx (VEB)*

Deze sprekers stelden dat energiedelen vooral een financiële stimulans zou moeten zijn om oplossingen achter of voor de meter te realiseren. Het bepaalt bijvoorbeeld de keuze voor collectieve of individuele installaties in appartementsgebouwen. De VVSG pleitte voor een taxshift, naar fossiele brandstoffen en weg van elektriciteit. Ook met de distributienettarieven en de heffingen kan er worden geschoven, zodat energiedelen interessanter wordt.

De sprekers verwezen ook naar het feit dat er in Brussel en Wallonië een facilitator werd aangesteld die mensen stap voor stap begeleidt in het energiedelen. Dat zou

ook voor Vlaanderen een goede piste zijn, vond men. De VVSG pleit ervoor om kosteloos leveren mogelijk te maken, in de zin dat iedereen een kostendekkende vergoeding betaalt. Via sociale energiegemeenschappen zou energiedelen ook voordelen kunnen bieden voor kwetsbare doelgroepen.

De VVSG verwees in dat kader naar een experiment met energiedelen in de wijk Otterbeek in Mechelen, opgezet door de stad, de energiecoöperatie Klimaan en Fluvius, op vraag van de Vlaamse Regering. De VVSG geeft aan dat het een lijdensweg was om dat project in de praktijk om te zetten, net door de complexiteit en alle openstaande vragen.

1.2.2. *Kathleen Markey (Efika)*

Op basis van verschillende berekeningen kwam Kathleen Markey tot het besluit dat energiedelen vooral rendabel is bij hoge elektriciteitsprijzen. Ze stelt ook voor om de netkosten en taksen binnen een gebouw af te schaffen, zoals dat al het geval is in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest. Ze gaf aan geen voorstander te zijn van thuisbatterijen die maar een nacht kunnen overbruggen, omdat er intussen zoveel batterijen van elektrische wagens bijkomen die een hele week kunnen overbruggen.

1.2.3. *Jan De Pauw (REScoop)*

Uit een onderzoek bij de leden van REScoop bleek dat wie aansluit bij een burgercoöperatie, op acht jaar gemiddeld de helft minder elektriciteit afneemt. Dat was voor de helft het gevolg van meer zonnepanelen, maar ook energiebesparende maatregelen speelden een grote rol. Ook daar zag de spreker voor de burgerenergiecoöperatie een rol weggelegd om groepsaankopen te stimuleren, om zo meer werk te maken van energiebesparing. Dat was de maatschappelijke rol die zij probeerden op te nemen.

REScoop verwees verschillende keren naar de manier waarop energiedelen georganiseerd wordt in Nederland. In Nederland is het uitgangspunt dat hernieuwbare energie er voor iedereen is en voor iedereen toegankelijk moet zijn. Daarom is er bij grootschalige hernieuwbare-energieprojecten op land een verplicht participatieplan nodig op maat van de lokale gemeenschap. Dat is dan een voorwaarde voor een vergunningsaanvraag. REScoop gaf nog mee dat het een verzoekschrift heeft ingediend om dat ook in Vlaanderen in te voeren.

Jan De Pauw verwees ook naar de PostCodeRoosregeling in Nederland, waar een voordeel werd gecreëerd voor collectieve PV-installaties en windmolens. Een deel van de energieheffing werd vrijgesteld. Ook dat gaf een boost aan samen investeren in hernieuwbare energie, en men plukt er samen de voordelen van.

Qua ondersteunende maatregelen voor energiegemeenschappen meent de spreker dat Nederland daarin veel verder staat. Vlaanderen heeft wel een decretaal kader, maar die ondersteuning ontbreekt nog te veel. Bij de beslissing over een omgevingsvergunning stelt hij voor dat er ook gekeken wordt naar de sociaal-maatschappelijke impact, zoals dat in Nederland gebeurt.

REScoop gaf nog mee dat de focus van het Vlaamse energiebeleid nog te veel op individueel energiedelen ligt, dus binnen een gebouw of tussen gebouwen van eenzelfde titularis, en via peer-to-peerverkoop. REScoop wil dat er meer acties komen rond collectief energiedelen.

REScoop had ook een vergelijking gemaakt tussen de prijzen van de commerciële spelers. Daarbij kon men aantonen dat vooral in de laatste twee jaar hun prijzen veel lager waren, ook omdat het over hernieuwbare energie ging. Het economische voordeel van collectief energiedelen voor huishoudens zonder sociaal tarief bleek groter dan de maatregelen die de overheid nam om de factuur te verlagen.

Hun vraag was ook om collectief energiedelen op te nemen als een erkende activiteit van energiegemeenschappen. Op dit moment moeten energiegemeenschappen die aan collectief energiedelen doen, ook individueel energiedelen faciliteren. Dat is echter een stap achteruit, vinden ze.

Wat het sociale aspect betreft, verwezen ze nog naar het Power Upproject in Eeklo, waar er met een rollend fonds sociale aandelen voor mensen met beperkte financiële middelen worden geprefinancierd. Dat gebeurde in samenwerking met Fluvius. Zo kan de toegang tot collectief energiedelen verlaagd worden, met een structurele verlaging van de energiefactuur tot gevolg.

1.2.4. *Vincent Spruytte (Unie van Syndici)*

Vincent Spruytte is als syndicus vooral actief in Brussel. Hij gaf mee dat de vragen en knelpunten die vorige sprekers hadden aangehaald, in Brussel niet aanwezig zijn. Zijn kantoor heeft een eerste energiegemeenschap opgericht in een appartementsgebouw in Anderlecht met 350 appartementen, waardoor de deelnemende bewoners – eigenaars en verhuurders – van een energietarief genieten dat de helft lager ligt dan de marktprijs. En ondertussen wordt er een fonds aangelegd om verdere renovaties van het gebouw te financieren. Een voorbeeld waren de 24 windmolens op het dak van het gebouw, die dankzij de stijgende wind langs de gevels energie produceren.

De spreker wees daarbij op het grote belang van de rol van de Brusselse Facilitator Energiedelen. Die facilitator helpt niet alleen bij het tot stand brengen van energiegemeenschappen, maar speelt ook een informerende en sensibiliserende rol.

1.2.5. *Guy Cosyns (Fluvius)*

Guy Cosyns ging voornamelijk in op de rol van Fluvius binnen energiedelen. Er waren op het moment van de hoorzitting 644 groepen actief. Hij gaf aan om omzichtig om te gaan met mogelijke kortingen op distributienettarieven, want als er kortingen zijn voor bepaalde doelgroepen, dan worden die kosten gedragen door alle andere klanten. Hij had het ook over de mogelijke kosten voor leveranciers.

1.2.6. *Marc Van den Bosch (FEBEG)*

Marc Van den Bosch gaf uitleg bij het protocol energiedelen. Hij wees erop dat energiedelen zorgt voor extra overhead voor de leverancier, zowel administratiekosten als balanskosten.

Voor klanten met een sociaal tarief is er geen voordeel bij energiedelen, gaf hij aan. De vraag is dan hoe het gedeelde volume moet worden aangerekend aan rechthebbenden van het sociaal tarief. In Wallonië en in Brussel wordt het gedeelde volume bijvoorbeeld niet meegerekend in het sociaal tarief.

De spreker pleitte voor realistische verwachtingen ten aanzien van energiedelen. Zo zet energiedelen niet noodzakelijk aan tot minder gebruik, want het idee dat een prijs lager ligt, zou net kunnen aanzetten tot een hoger verbruik. Maar hij is er wel van overtuigd dat via energiedelen er meer draagvlak voor hernieuwbare energie kan ontstaan, en er meer kansen kunnen ontstaan om daar samen mee in te investeren.

Hij gaf tot slot aan dat er heel wat logica zit in wat het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest aan het doen is: rekening houden met de aanpassing van de nettarieven en bepaalde zaken rechtstreeks factureren aan de energiegemeenschap.

1.2.7. Pieterjan Renier (VREG)

Pieterjan Renier gaf aan dat er eind 2019 een consultatietraject is opgezet rond de omzetting van de richtlijnen rond energiegemeenschappen in Vlaanderen. Op basis daarvan bracht de VREG in het voorjaar van 2020 een advies uit aan de Vlaamse regelgever. Om het energiedelen in de praktijk te doen werken, moeten de nodige afspraken gemaakt worden tussen de betrokken partijen: de distributienetbeheerders, de leveranciers en de personen die aan energiedelen of peer-to-peerhandel willen doen. Op dat vlak verwees de spreker naar het technisch reglement van de VREG, dat het raamwerk van die afspraken bevat. Het protocol energiedelen werd intussen goedgekeurd door de VREG.

De VREG onderzoekt via een kosten-batenanalyse in welke mate activiteiten van energiegemeenschappen en energiedelen in één gebouw kunnen bijdragen aan de ontlasting van het distributienet. De deadline daarvoor is augustus 2023.

De VREG bracht ook een rapport uit over energiegemeenschappen, energiedelen en peer-to-peerhandel. Verder gaven zij ook aan dat het regelgevend kader complex is, en weinig bevattelijk. Het is dus niet altijd evident om daar door de bomen het bos te zien. De controle van meldingen van energiegemeenschappen door de VREG verloopt moeilijk, zo gaf de spreker aan.

1.2.8. Leen Peeters (Think E)

Leen Peeters benadrukte het belang van een goede businesscase. In veel lidstaten werd politiek beslist om voordelige tarieven toe te kennen aan energiedelers, maar dat gebeurde meestal zonder een kosten-batenanalyse. En dat kan eigenlijk niet, vindt ze, omdat het risico bestaat dat ook de niet-participanten mee betalen.

De spreker stelde zich ook de vraag of de vele steun aan energiegemeenschappen rendeert, en of dat de meest efficiënte manier is om de vooropgestelde doelstellingen te bereiken. Ze vreest ook voor mogelijke mattheuseffecten: wie niet mee kan investeren kan ook niet mee van de voordelen genieten.

1.2.9. Alex Polfliet (Zero Emission Solutions)

Alex Polfliet meent dat het grootste potentieel van energiedelen bij de bedrijven ligt, en bij energiegemeenschappen op bedrijventerreinen. Men kan daarbij een model van derdepartijfinanciering hanteren, waarbij een bedrijf zijn dak ter beschikking stelt aan een investeerder. Er worden dan afspraken gemaakt tussen de producent en de afnemer, en er wordt een contract gesloten voor een lange termijn, aan een vaste prijs. Zo hebben beide partijen zekerheid over de kosten en opbrengsten. De spreker gaf aan dat de vaste prijs op lange termijn de voornaamste drijfveer is, maar een ander argument is dat het veel duidelijker is om aan de buitenwereld aan te tonen dat het effectief om groene stroom gaat. Het is een goed marketingargument.

De omzetting van het decreet en van pilootprojecten duurt nog te lang, aldus Alex Polfliet. Door de vage bepaling dat het niet de bedoeling mag zijn om winst te maken, dreigt men bedrijven soms uit te sluiten. Ook hij pleit tot slot voor een facilitator voor energiedelen.

2. Toelichting door minister Zuhal Demir

2.1. Hernieuwbare energie

2.1.1. Inleiding

Minister *Zuhal Demir* wijst erop dat, hoe minder energie er wordt gebruikt, hoe gemakkelijker de leveringszekerheid is, en hoe lager de facturen zijn. Energiebesparing en energie-efficiëntie waren ook de aanleiding voor onder meer de renovatieverplichting en de isolatiepremies.

De gebeurtenissen in Oekraïne en de extreem hoge energieprijzen hebben iedereen met de neus op de feiten gedrukt. Te veel energie importeren is daarbij ook een risico voor de leveringszekerheid en de betaalbaarheid. De oplossing ligt bij minder verbruik en meer lokale productie. Wat lokale productie betreft, kijkt de minister vooral naar kernenergie en hernieuwbare energie. Voor hernieuwbare energie kijkt ze naar de productie van energie uit wind, zon, biomassa, geothermie en omgevingswarmte. Zon en wind zijn daarbij de belangrijkste energiebronnen voor groene stroom. Er wordt ook ingezet op groene warmte via warmtepompen en warmtewetten, die in de toekomst verder ontwikkeld worden.

Het aandeel hernieuwbare energie is in 2021, ten opzichte van 2005, vervijfvoudigd. Het aandeel groene stroom is vertienvoudigd, en het aandeel groene warmte is ook meer dan verdubbeld. Wind en zon zijn voor groene stroom de meest kostenefficiënte technologieën, dus het lijkt haar logisch dat er vooral daarop wordt ingezet. Vlaanderen beschikt over slechts een beperkte oppervlakte, maar die wordt wel goed benut. Qua geïnstalleerd vermogen per vierkante kilometer staat Vlaanderen in de Europese top 3, na Duitsland en Nederland. In 2022 is die capaciteit overigens nog verder gestegen.

2.1.2. Wind

Het oorspronkelijke VEKP ambieerde een jaarlijks bijkomend vermogen van 108 megawatt windenergie tegen 2030. De minister heeft die doelstelling in 2021 opgetrokken tot 150 megawatt voor de periode 2022-2023. Uit de cijfers blijkt dat Vlaanderen die doelstellingen in 2022 ruim gehaald heeft. Voor wind werd een bijkomend vermogen gehaald van 174 megawatt. Volgens recente berekeningen is er geen steun meer nodig voor windenergie en kunnen windturbines zich verder ontwikkelen. Dat was al voorzien in het windplan, waarbinnen een uitfasering van de certificatensteun voor nieuwe projecten voorzien was.

Het windplan legt de focus op het versterken van het draagvlak en het optimaliseren van het vergunningskader door het verminderen en zoveel als mogelijk wegnemen van administratieve of juridische barrières voor de realisatie van windturbineprojecten. Het vergunningskader kwam ook aan bod tijdens de hoorzittingen, en de minister is het eens met de gemaakte opmerkingen. Het vergunningstraject werd al verkort doordat het provinciebestuur als vergunningverlenend niveau werd afgeschaft. Op die manier werd de termijn al met zes tot negen maanden ingekort. Binnenkort zal ook de Raad voor Vergunningsbetwistingen een ordetermijn krijgen van negen maanden voor projecten rond windenergie.

Qua vergunningen richting de doelstellingen voor hernieuwbare energie beweegt er heel wat, aldus minister Zuhal Demir. De Vlaamse Regering wil ook een aantal wijzigingen doorvoeren, om de vergunningverlening voor windturbines te vergemakkelijken. Daarom werd een noodzakelijke aanpassing doorgevoerd die de inplanting in landschappelijk waardevol agrarisch gebied, bijvoorbeeld langs snelwegen, opnieuw mogelijk maakt. De regering wil het ook vergunningverlenend mogelijk maken om in te planten in buffergebieden, zoals verkeerslussen. Ten slotte

is er voor tijdelijke wijzigingen aan gemeentewegen geen beslissing van de gemeenteraad noodzakelijk, opnieuw om de procedures te versnellen.

Wat de doelstelling voor windenergie betreft, is de regering op dit moment het VEKP aan het herbekijken. De ambitie is om de hernieuwbare doelstellingen voor zowel wind als zon te verhogen.

2.1.3. *Zon*

Ook voor zonne-energie scoort Vlaanderen goed. Ook hier staat Vlaanderen op de derde plaats qua zonne-energie per inwoner, na Nederland en Duitsland. En dat vermogen in Vlaanderen is intussen nog verder gestegen tot 729 watt per inwoner. In het regeerakkoord en het initiële energie- en klimaatplan was sprake van 300 megawatt bijkomend vermogen per jaar tot 2030. De minister heeft die doelstellingen in 2021 opgetrokken tot 450 megawatt, voor de periode 2022-2023. De bedoeling is om dat verder op te trekken in het nieuwe VEKP. Ze verwijst in dat verband ook naar de ingevoerde verplichting voor grote elektriciteitsafnemers. Ze wil ook bekijken hoe het toepassingsgebied van de PV-verplichting, dat nu focust op grote afnemers, nog verder kan worden verruimd. Daarnaast wil de minister via een geüpdatet VEKP de doelstelling van 450 megawatt verder optrekken.

2.1.4. *Andere hernieuwbare bronnen*

Naast zon en wind zijn er nog andere hernieuwbare-energiebronnen, zoals biomassa, diepe geothermie en omgevingswarmte.

Voor biomassa is er een beperkt potentieel. Biomassa en biomassa-afval dienen eerst voor voedsel en materialengebruik ingezet te worden. Wat niet hergebruikt kan worden, kan naar energieproductie gaan. De meeste biomassa-afvalstromen in Vlaanderen die ingezet kunnen worden voor energie, worden nu al gebruikt, zodat het resterende potentieel eerder beperkt is. Voor biomassa dat geen afval is, is Vlaanderen vooral afhankelijk van import. Dit jaar is de centrale van Rodenhuize gestopt met de inzet van houtpellets, en wordt er een daling van de productie van groene stroom uit biomassa in rekening gebracht. Biomassa is ook een belangrijke bron in het gebruik van biobrandstoffen voor transport, via de zogenaamde bijmengverplichting. Er gelden duurzaamheidscriteria die opgelegd worden door de Europese richtlijn.

Er lopen twee projecten rond diepe geothermie: VITO in Mol en Janssen Pharmaceutica in Beerse. Deze projecten tonen aan dat diepe geothermie niet evident is. Er wordt veel geleerd uit deze projecten, wat op zich positief is. Om de verdere ontwikkeling mogelijk te maken is deze technologie opnieuw opgenomen in de call groene warmte. Er werd recent ook nog beslist om de opsporingsvergunning voor VITO met vijf jaar te verlengen. Verder zijn er ook meerdere opsporingsvergunningen voor nieuwe projecten aangevraagd. Ten slotte onderzoekt de minister ook of geothermietechniek ook kan worden gebruikt voor de aanpak van collectieve wijkrenovatie. Ten slotte is er nog de omgevingswarmte, waarin warmtepompen een belangrijke rol spelen. Ook het gebruik van warmtenetten zal zich de volgende jaren verder ontwikkelen. Hierop wordt ook ingezet via de calls groene warmte. Er blijken heel wat aanvragen binnen te komen om in aanmerking te komen voor warmtenetten, vooral rond steden.

2.1.5. *Integratie van hernieuwbare energie*

Minister Zuhal Demir wil blijven inzetten op investeringen in elektriciteit uit wind en zon. Het is alleszins de ambitie van de voltallige regering om die doelstellingen te verhogen.

Recent waren de prijzen in Nederland op een zonnige dag 200 euro per megawattuur. Producenten dienden dus te betalen om te produceren en klanten kregen geld om te verbruiken. Om een dergelijke ongewenste situatie te vermijden moeten vraag en aanbod van elektriciteit meer op elkaar afgestemd worden. Dat is ook de basis van het Flexplan 2025.

De belangrijkste elementen voor meer flexibiliteit zijn de digitale meters, dynamische contracten voor wie er bewust voor kiest, alle vormen van opslag van energie en ten slotte slimme toestellen die automatisch en met behoud van comfort hun verbruik of opslag afstemmen op het aanbod. Ten slotte zullen leden van energiegemeenschappen naast het investeren in hernieuwbare energie ook bewuster omgaan met hun energieverbruik.

2.1.6. *Kostprijs*

De minister stelt vast dat investeren in hernieuwbare energie steeds goedkoper wordt. Daarom wordt de steun voor nieuwe installaties sterk afgebouwd. De historische en zeer hoge kosten van zon en wind en biomassa zitten wel nog jaren in de factuur van burgers en bedrijven. Het is pas vanaf 2029 dat er een sterke daling zal beginnen.

De hoge prijzen voor elektriciteit zijn een dure zaak voor iedereen, en vertragen de verdere elektrificatie, waaronder vooral de warmtepompen. De installatie op zich is duur, maar vooral ook de factuur nadien. Mensen kiezen al snel voor een goedkope gasboiler met goedkoop gas in plaats van een warmtepomp, en dat moet anders, vindt ze. Daarom worden ook maatregelen genomen om kosten uit de factuur van elektriciteit te halen. Uit cijfers van de VREG blijkt ook duidelijk een dalende trend van de Vlaamse openbardienstverplichtingen in de factuur.

2.1.7. *Groenestroomcertificaten*

Wat groenestroomcertificaten betreft, vermoedt minister Zuhal Demir dat niemand in twijfel trekt dat er sprake was van oversubsidiëring. Ze hoopt dat probleem te kunnen aanpakken. Europa heeft tegelijk ook de eigen richtsnoeren aangepast voor staatssteun voor hernieuwbare energie. Het ontwerp van decreet dat op basis van de de-minimisregel wil werken, ligt ter bespreking op de regering, maar is op dit moment nog niet goedgekeurd.

2.1.8. *Netwerken*

Om de hernieuwbare energie van de plaats van productie tot bij de verbruikers te krijgen, zijn netwerken nodig. Via het Vlaamse EMD-decreet maken Fluvius en Elia voor de eerste keer een investeringsplan van tien jaar, wat de minister positief vindt. Deze plannen brengen veel duidelijkheid, ook over de nodige investeringen, en die zijn groot. Zo meldt Fluvius dat de verhoogde klimaatambities van de Vlaamse Regering voor het elektriciteitsnet een meerkost hebben van 4 miljard euro. De volgende investeringsplannen zullen verder evolueren, met onder meer een betere afstemming tussen Fluvius en Elia. Fluvius moet zich ook echt focussen op zijn kerntaak, vindt de minister. Ze hoopt ook dat de Vlaamse overheid op termijn iets te zeggen heeft binnen Fluvius, en dat er medezeggenschap is over de investeringsprioriteiten. Als er sprake is van een meerkost van 4 miljard euro om het elektriciteitsnet op te waarderen, dan is de vraag wie dat zal betalen.

Zeker binnen grote steden is het nodig om restwarmte te hergebruiken, om zo die transitie te kunnen maken. De mogelijkheden voor de aanleg van warmtenetten worden momenteel in kaart gebracht. Op basis van de eerste ramingen van het VEKA zal dat de volgende jaren over miljarden euro's investeringen gaan.

2.2. Energiedelen

2.2.1. *Inleiding*

Minister Zuhal Demir gaat vervolgens in op het thema energiedelen. De doelstellingen met betrekking tot energiegemeenschappen en energiedelen zijn gericht op het creëren van draagvlak voor hernieuwbare energie. Energiedelen en energiegemeenschappen bieden daarbij een extra mogelijkheid om zelf geproduceerde stroom efficiënt te benutten. Het energiedelen en de energiegemeenschappen zijn dus op zich geen doel, maar eerder een middel, aldus de minister.

Energiedelen is in 2022 voorzichtig gestart, en is sinds januari 2023 een versnelling hoger geschakeld, met de optie van energiegemeenschappen. Energiedelen wint duidelijk aan populariteit in Vlaanderen, met in 2023 al 1450 activiteiten. Dat toont de groeiende acceptatie van energiedelen als een duurzaam energie-instrument. De minister wijst er ook op dat elke specifieke vorm van delen, peer-to-peer en energiegemeenschappen, een stijging kent. Al toont die snelle groei van energiedelen ook aan dat er nog problemen en opportuniteiten zijn. Er zijn daarom nog een aantal acties gepland om het energiedelen nog verder te faciliteren.

2.2.2. *Geplande en lopende acties*

Een eerste actie is de kosten-batenanalyse van het distributienet van de VREG. Daar wordt een onderzoek uitgevoerd om het effect van energiedelen op het distributienet objectief te beoordelen en relevante vergoedingen of kortingen op nettarieven te bepalen. Deze studie zal afgeleverd worden tegen september 2023.

De minister stelt ook vast dat de leveranciers extra kosten doorrekenen, en daarover heeft ze advies gevraagd aan de VREG en aan externe juristen. Ze wil daar een goede kijk op hebben, want daar duiken toch een aantal problemen op, waarbij Fluvius naar de leverancier kijkt, en de leverancier naar Fluvius. Fluvius zal zijn ICT-systeem op orde moeten brengen, vindt ze. De minister rekent er toch op dat Fluvius zich al voorbereid heeft op de digitalisering en de automatisering, al geven de energieleveranciers aan dat daar nog heel veel werk is. Ze heeft daar verder advies rond gevraagd. Ze stelt vast dat er enig enthousiasme bestaat rond energiedelen, en dat mensen die stap willen zetten, wat ze heel positief vindt. Maar dan moet Fluvius wel mee zijn, en moet er een goede dienstverlening voorhanden zijn.

In het kader van het Lokaal Energie- en Klimaatplan 2.1 wordt gewerkt aan het oprichten van lokale technische assistentiehubs om energiedelen en energiegemeenschappen te faciliteren, met speciale aandacht voor sociale doelgroepen. Er is echter nog onduidelijkheid over de verrekening van het sociaal tarief. Daarom is er ook overleg met federaal minister Tinne Van der Straeten met de vraag om de verrekening van de gedeelde volumes bij sociale afnemers te verduidelijken. Dat wordt verder opgevolgd. Er wordt ook steeds vaker ingezet op het collectief energiedelen binnen een energiegemeenschap. De nieuwe versie, versie 3, van het protocol dat Fluvius heeft opgesteld en dat de afspraken met de marktpartijen vastlegt, maakt dit nu mogelijk, aldus de minister.

Verder is er de goedkeuring van de subsidie voor REScoop.Vlaanderen vzw voor de beleidsondersteuning voor energiegemeenschappen. Ook dit jaar zal er een call groene stroom zijn, waarbij er een specifieke oproep is voor het ondersteunen van PV-installaties in energiegemeenschappen en op appartementsgebouwen. Minister Zuhal Demir denkt dat daar ook nog veel winsten te halen zijn.

Tot slot zal het VEKA het regelgevend en faciliterend kader evalueren. Die evaluatie zal inzicht geven in de effectiviteit van de huidige regelgeving en de faciliterende maatregelen. Op basis hiervan zullen er verdere maatregelen worden voorgesteld. Deze evaluatie is voorzien voor het najaar van 2023.

2.2.3. *Electricity Market Design*

De minister volgt ook de voorstellen van de Europese Commissie op voor de herziening van de richtlijn Electricity Market Design (EMD5) in maart 2023, als reactie op de energiecrisis. Dit voorstel omvat de Vlaamse aanpak van energiedelen op kwartierbasis, die wordt voorgesteld als de standaard voor heel Europa.

Het concept van energiedelen wordt versterkt en uitgebreid in het Europese voorstel, waarbij er meer mogelijkheden komen voor persoon-aan-persoonverkoop, energiedelen mogelijk moet zijn binnen een 'bidding zone' en ook gedeeld zou moeten kunnen worden tegen een kostprijs. Men volgt die gesprekken binnen de Europese context op. Het voorstel wordt ook onderhandeld binnen de Raad. Daar zullen nog verdere besprekingen plaatsvinden, en nadien wordt de herziening van de richtlijn vormgegeven. Wellicht zal dan ook decretaal moeten worden ingegrepen.

Minister Demir stelt vast dat er vanuit verschillende hoeken gevraagd wordt om het decreet al aan te passen voor specifieke doelgroepen en situaties. Het lijkt haar echter beter om te wachten op de verdere groei van het aantal gemeenschappen. Ze wil ook de studie van de VREG, de analyse van het VEKA en de voorstellen van de Europese Commissie nog afwachten. Ze vernam van het VEKA dat de Europese Commissie de implementatie van energiedelen in Vlaanderen een voorbeeld vindt, en het stelt haar wel gerust dat Vlaanderen op de goede weg is met het regelgevend kader en de verschillende aanpassingen die worden gevraagd. Ze wacht dus wel nog een aantal onderzoeken af, en ze wacht op de voorstellen vanuit Europa. Dat wil ze dan meenemen in de aanpassing.

2.3. *Besluit*

Wat vergunningen voor hernieuwbare energie betreft, bekijkt de Vlaamse Regering of er een aantal aanpassingen en meer mogelijkheden kunnen worden aangereikt om meer te kunnen doen.

Wat hernieuwbare energie betreft, vindt ze dat de cijfers al goed zijn, en dat Vlaanderen op de goede weg is, al is er nog een weg te gaan om Nederland of Duitsland bij te benen.

Het is de bedoeling om de doelstelling rond hernieuwbare energie ambitieus te houden. In de afgelopen jaren heeft men ook een beter zicht gekregen op de investeringen in netten voor elektriciteit en warmte, wat ook goed is. Er is ook nood aan flexibiliteit. Er dienen zich in elk geval heel wat zaken aan voor het volgende Vlaams Energie- en Klimaatplan, aldus de minister, en daar werd ook al hard aan gewerkt.

Een belangrijk punt blijft ook de elektriciteitsfactuur. Energiebesparing en energie-efficiëntie blijft daarbij de basis, dus daar zet de Vlaamse Regering fel op in. Het is nu een kwestie om vol te houden, en de voorziene budgetten verder aan te houden.

Wat de energiegemeenschappen en energiedelen betreft vindt ze dat er een start is genomen. Het aantal deelnemers stijgt gestaag, en men leert veel bij over wat goed en minder goed loopt. Tegelijk lopen er meerdere acties van de VREG, het VEKA, de Europese Commissie en de leveranciers. Die inzichten moeten toelaten om het EMD-decreet in het najaar verder bij te sturen, besluit minister Zuhair Demir.

II. Bespreking

1. Tussenkomsten van de leden

1.1. Staf Aerts

Staf Aerts hoopt dat de sprong naar hogere doelstellingen groot genoeg is, met het oog op energieonafhankelijkheid en het klimaat. Hij vraagt ook of er echt meer zal worden ingezet op flexibiliteit, waarbij er via subsidies een externe sturing komt.

Wat de inspanningen rond de energiefactuur betreft, verwees de minister naar de dalende Vlaamse kosten, al heeft die trend volgens het lid ook te maken met de energiecificaten die afbetaald zijn en stopgezet worden. Hij denkt dat Vlaanderen daar nog meer eigen inspanningen rond kan leveren. Alle sprekers geven aan dat dat veel zou betekenen voor de energietransitie, voor hernieuwbare energie, voor energiedelen.

Rond energiedelen werd tijdens de hoorzittingen een aantal keer verwezen naar het verplicht participatieplan, waarin nog stappen kunnen worden gezet. Zo wordt er te weinig ingezet op grote collectieve projecten; momenteel gebeurt energiedelen nog te veel een-op-een. Collectief energiedelen komt nog te weinig van de grond, en het beleid zet daar ook nog te weinig op in, meent *Staf Aerts*.

Er werd door de deskundigen ook regelmatig verwezen naar de Facilitator Energiedelen in Brussel. De minister gaf aan dat er een beleidsondersteuning voor energiegemeenschappen in Vlaanderen voorzien is. Komt dat overeen met de rol van energiefacilitator in Brussel?

1.2. Bruno Tobback

Bruno Tobback stelt dat vast dat, voor het rendabel maken van investeringen in windenergie, er op zich geen steun meer nodig is. Anderzijds wordt de toenemende concurrentie voor grondstoffen, materialen en capaciteit een nieuwe hinderpaal. Heeft de Vlaamse Regering er zicht op wat daarrond nog moet gebeuren, om materialen toegankelijker te maken? Het lijkt hem weinig zinvol om snel vergunningen af te leveren voor windmolens, als er vervolgens geen materialen voorhanden zijn.

Wat de stroomnetwerken betreft, vindt hij het op zich een goed idee dat de Vlaamse overheid zou instappen in Fluvius met extra kapitaal, om dat proces te versnellen. En mocht Fluvius zich ook op water en glasvezel willen focussen, dan mag dat niet ten koste gaan van zijn echte prioriteiten. Hij wil daar wel graag duidelijkheid rond. Er wordt gezegd dat de Vlaamse Regering iets te zeggen moet hebben binnen Fluvius, maar is de regering dan ook bereid om daar kapitaal voor te voorzien? Wat zijn daar de prioriteiten?

Er was sprake van een meerkost van 4 miljard euro voor het elektriciteitsnet. Die kost is gebaseerd op bepaalde veronderstellingen rond elektrificatie en toekomstig verbruik. Het lijkt het lid nuttig om daar de doelstellingen en ambities van de Vlaamse Regering naast te leggen, bijvoorbeeld over de elektrificatie van transport. Is die 4 miljard euro dan voldoende? Heeft de Vlaamse Regering daarin een eigen agenda, naast de berekeningen van Fluvius?

De minister gaf in haar presentatie mee dat Vlaanderen zijn doelstellingen overtroffen heeft. Hij is het daarmee eens, maar de doelstellingen waren op zich niet bijzonder ambitieus, vindt hij. Een doelstelling die daarentegen niet werd gehaald is het terugdringen van de CO₂-uitstoot. Er worden veel windmolens en PV-panelen

geïnstalleerd, maar die slagen er nog niet in om fossiele energiebronnen echt te vervangen. Dus ondanks de investeringen van overheid, burgers en bedrijven blijft Vlaanderen even afhankelijk van fossiele brandstoffen uit het buitenland. Zo lukt het nog niet om de transportsector los te koppelen van fossiele brandstoffen. Als men naar een veel snellere elektrificatie van privaat en openbaar vervoer kan gaan, dan pas is er sprake van een loskoppeling van fossiele brandstoffen.

1.3. Willem-Frederik Schiltz

Willem-Frederik Schiltz volgt Bruno Tobback in de redenering dat het interessant kan zijn om niet enkel het geïnstalleerd vermogen aan hernieuwbare energie te bekijken, maar ook te kijken naar het relatieve aandeel van de reëel opgewekte energie in het totaal verbruik. Hoeveel van de verbruikte energie is fossiel, en in welke mate vervangt hernieuwbare energie de niet-hernieuwbare energie? De minister verwees ook naar energiebesparing. Als men de totale hoeveelheid gevraagde en verbruikte energie naar beneden haalt, dan wordt het aandeel geïnstalleerd vermogen groter in de totale energiemix.

De Open Vld-fractie ziet energiedelen als een van de manieren om nog veel winst te boeken in Vlaanderen. De minister wees erop dat de systeemkost voor een grondige elektrificatie van het energiesysteem enorm hoog is, en ze verwees daarbij naar een concrete kosten-batenanalyse van de introductie van energiedelen op bijvoorbeeld de distributiekost. Dat lijken hem zeer nuttige instrumenten, die een aantal mythes kunnen ontkrachten en een aantal obstakels kunnen blootleggen.

Heel veel van de aangekondigde voorstellen of maatregelen zijn absoluut nodig, daar is weinig discussie over, vindt hij. De enige vraag is hoe snel men kan gaan, wat daarvoor nodig is en wat er in de weg zit. Rond energiedelen bestaat bijvoorbeeld nog een discussie over de leveranciersverplichting. Wanneer is men particulier aan het delen, en wanneer is men een commerciële speler? Dat wordt een van de grote debatten, denkt hij, en hij begrijpt dat dat niet meteen opgelost raakt, zeker niet in een Europese context. Maar daar moet de komende jaren wel vooruitgang in geboekt worden, vindt hij, om van energiedelen een rendabele systeemverandering te maken.

Bij energietransities is een goede timing belangrijk. Het gaat ook om het zoeken naar draagvlak, om het koesteren van 'early adopters', om het wegnemen van bezorgdheden, en in het voorzien van flankerend beleid. Daarom was hij ook wat verbaasd om de knip in groenestroomcertificaten opnieuw te zien opduiken in de toelichting van de minister. Want als het gaat over het geïnstalleerd vermogen aan zonne-energie, dan is de vaststelling dat die investeringen bij bedrijven al redelijk wat afgenomen zijn. De Vlaamse Regering heeft ook beslist om een PV-verplichting voor bedrijven op te nemen, en een deel van hun verbruik minstens zelf te voorzien via zonne-energie. Maar Vlaanderen mag daar echt ambitie in tonen, vindt hij. Zo zijn er nog heel wat daken in Vlaanderen waar geen zonnepanelen liggen, terwijl veel mensen zoeken naar een goed rendement voor hun spaargeld. Dat vraagt wel een stabiel investeringskader, en de knip in certificaten heeft wel voor een schok gezorgd in de investeringsbereidheid van bedrijven. Het lid hoopt dan ook dat er op termijn toch een robuust investeringskader voor zonne-energie kan worden uitgetekend.

1.4. Chris Steenwegen

Chris Steenwegen miste in de toelichting van de minister een beetje het interactief proces dat er zou moeten zijn tussen wat de vele sprekers zijn komen toelichten, en het eigenlijke beleid van de minister.

In de evolutie van het aandeel hernieuwbare energie ziet hij een enorme sprong tussen 2019 en 2020. Hij vraagt zich af hoe die sprong te verklaren is.

De minister toonde ook een aantal grafieken waarop Vlaanderen internationaal wordt vergeleken. Chris Steenwegen vindt het vreemd dat daar naar Vlaanderen als regio wordt gekeken, ten opzichte van andere landen. Wellicht zullen er binnen die andere landen ook regio's bestaan die veel beter scoren dan gemiddeld. Hij betwijfelt niet dat de cijfers correct zijn, maar één individuele regio vergelijken met volledige landen vindt hij methodologisch niet correct.

1.5. Andries Gryffroy

Ook *Andries Gryffroy* ziet een enorm potentieel op de bedrijfsdaken, maar de discussie daarbij is hoever men daarin gaat. Op een bepaald moment zal het geïnstalleerd vermogen zodanig hoog liggen, dat het aanbod soms de vraag overstijgt. Als al die bedrijven dan hun stroom injecteren, omdat er veel zon of wind is, dan krijgen die een negatieve prijs. Bedrijven beginnen daarom ook na te denken over hoever ze kunnen gaan met hun investeringen. Hij vraagt zich af of er altijd wel capaciteit moet bijkomen.

Op een bepaald moment wilden de leveranciers hun kosten doorrekenen omdat het energiedelen geld kost, en daar heeft hij wel een deontologisch probleem mee. Want dat zijn diezelfde leveranciers die zelf aangaven dat energiedelen de toekomst is, en dat ze daar volop mee bezig waren. Leveranciers probeerden die pluimen op hun hoed te steken, maar als de regelgeving er dan is, dan geven ze meteen aan dat er extra kosten zullen zijn voor de consument. En dan gaat de consument twee keer nadenken. Hij vond ook dat de regulator in Brussel daar eerder laks mee omging, toen het ging over de distributiekosten binnen een entiteit. Worden die kosten dan al dan niet doorgerekend?

Tot slot is hij het ermee eens dat de verhouding van het aandeel hernieuwbare energie tegenover het totale verbruik de meest relevante grafiek is.

2. Antwoorden van minister Zuhal Demir

Minister *Zuhal Demir* wijst erop dat de dalende kosten in de energiefactuur vooral het gevolg zijn van de initiatieven die de Vlaamse Regering zelf heeft genomen, en niet van de dalende prijzen. Ze verwijst naar openbaredienstverplichtingen, het opkopen van overschotten van certificaten, het compenseren van Fluvius voor de aankoop van de opkoopverplichting van dure certificaten of het verlagen van de energiequota.

Wat de ontwikkeling van de energiegemeenschappen betreft: REScoop Vlaanderen is aangeduid om die energiegemeenschappen te ondersteunen en te versterken. De minister heeft ook met haar collega Bart Somers afgesproken om te kijken naar de assistentiehubs. Ze wil ook bekijken hoe die energiegemeenschappen nog verder kunnen worden versneld, maar dan moet het IT-systeem ook kunnen volgen.

Ze erkent het belang van de CO₂-doelstelling, en energie-efficiëntie is daartoe het belangrijkste middel. De cijfers geven aan dat men wel op de goede weg is. De impact van zon en wind is dan weer beperkter. Er werd al verwezen naar de drie Europese doelstellingen: energie-efficiëntie, hernieuwbare energie en CO₂-reductie. Niet alle oplossingen scoren voor alle drie de doelstellingen, maar dat hoeft geen probleem te zijn: elke oplossing die tot een van die doelstellingen bijdraagt, is welkom.

De minister is het ermee eens dat er nog veel bijkomende PV-installaties nodig zullen zijn in Vlaanderen. In 2022 is er nog meer dan 600 megawatt bijgekomen, vooral residentieel. Maar ook de call groene stroom wordt voortgezet, en ook de recente webinar over de PV-verplichting lokte nog heel wat bedrijven.

Chris Steenwegen stelde een opmerkelijke stijging vast tussen 2019 en 2020 van het relatief aandeel. Die stijging is er gekomen dankzij het sterk toenemend aandeel aan wind- en zonne-energie. Door de coronacrisis lag het globale verbruik ook lager, en de combinatie van die twee factoren leidde tot een sterke stijging, aldus de minister.

Voor de taxshift is men in overleg met de federale collega's en Brussel en Wallonië, dus ze wil daar nog niet op vooruitlopen. Ze merkt wel dat de neuzen in dezelfde richting wijzen.

Wat vergunningen betreft, is de minister van mening dat er al een aantal goede ingrepen zijn gebeurd. Rond hernieuwbare energie is het de bedoeling om de ambitie hoger te leggen, zowel voor wind als zon. Dat zal ook deel uitmaken van het volgende klimaatplan. Ze erkent dat er nog werk is rond energiegemeenschappen en energiedelen, daar zal ook nog met verschillende partners gesproken moeten worden. En als de Vlaamse overheid zeggenschap wil in Fluvius, zal er ook kapitaal moeten komen, denkt ze. Daar is ze in elk geval al voorbereidend werk aan het doen. Maar de minister zou het niet meer dan logisch vinden dat Vlaanderen als regio mee betrokken is bij Fluvius.

Andries GRYFFROY,
voorzitter

Staf AERTS,
verslaggever

Gebruikte afkortingen

EMD	electricity market design
FEBEG	Federatie van de Belgische Elektriciteits- en Gasbedrijven
KU Leuven	Katholieke Universiteit Leuven
MER	milieueffectrapport
ODE	Organisatie voor Duurzame Energie
plan-MER	plan-milieueffectrapport
PV	photovoltaïcs
REScoop	Renewable Energy Sources cooperatives (Europese federatie van energiecoöperaties van burgers)
UGent	Universiteit Gent
VEB	Vlaams EnergieBedrijf
VEKA	Vlaams Energie- en Klimaatagentschap
VEKP	Vlaams Energie- en Klimaatplan
VITO	Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek
VREG	Vlaamse Regulator van de Elektriciteits- en Gasmarkt
VVSG	Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten